

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא ע

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

דיני הרשאה

עד עתה למדנו שלמ"ד דאין אדם יכול להקדיש דבר שאינו ברשותו אינו יכול גם לפדות כרם רבעי שאינו ברשותו או להפקיר נכסיו (לקט). עתה הגמרא מביאה נפק"מ נוספת לעניין לכתוב הרשאה, דהיינו אדם שיש לו פיקדון ביד אחר ורוצה לגבותו ממנו, האם יכול ליתן כל הזכויות שיש לו לאדם שלישי, שמעתה יחשב כבעליו וגובה ממנו והשומר (נאמן) אינו יכול לטעון 'לאו בר דברים דידי את'.

אמרי נהרדעי לא כתבין אורכתא ^{הרשאה} **אמטלטליה**.

אמר רב אשי לאמימר מאי טעמא?

אמר ליה משום דרבי יוחנן - דא"ר יוחנן גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש: זה לפי שאינו שלו, וזה לפי שאינו ברשותו - לכן אינו יכול למנותו שליח, ואם אבד יכול לחזור ולתבע מהשומר.

איכא דאמרי-

אמרי נהרדעי לא כתבין אורכתא אמטלטלי דכפריה ר"ל אם תבעו הבעלים את השומר להחזיר את הפיקדון וכפר בו, מעתה לא יכול למנות אחר במקומו לגבותו שנראה כשקר, שמקנה דבר שאינו יכול לתופסו - **טעמא דכפריה דמיחזי כשיקרא, אבל לא כפריה כתבין.**

נוסח שטר הרשאה

ואמרי נהרדעי אורכתא דלא כתיב ביה 'זיל דון זכאי ואפיק לנפשך' - לית ביה מששא. - משום דא"ל האיך שומר 'לאו בעל דברים דידי את'.

אמר אביי ואי כתיב ביה למחצה לשליש ולרביע, דהיינו שיש לו זכות בחלק מנכסיו, מיגו דמשתעי דינא אפלאג, משתעי דינא אכולה - שמעתה אינו יכול לדחותו ולומר לו 'לאו בר דברים דידי את'.

אם תפס האם מוציאים ממנו

להלן מחלוקת אמיר ורב אשי:

א. אמר אמיר אי תפס שליח את הממון שהוציא ועיכבו לעצמו, לא מפקינן

מיניה. [פירוש אחר, אם לא כתב בנוסח ההרשאה 'אפיק לנפשך' אי תפס שליח משל שומר לא מוציאים ממנו].

ב. רב אשי אמר כיון דכתביה ליה כל דמתעני מן דינא, כל שתוציא בד"ן זה, **קבילית עלי' שליח שויה ולכן אם עיכב השליח לעצמו מוציאים ממנו.** [לפירוש אחר דלעיל, אם תפס משל שומר מוציאים ממנו, שהוא כשליח בלבד, והרי הוא כתופס לבעל חוב].

ג. ואיכא דאמר שותפא שויה -

למאי נפקא מינה בין שתי לישנות ברב אשי? ממון שהביאו אם יכול למיתפס פלגא. **והלכתא שליח שויה ולא שקיל מידי.**

דינים עולים בהרשאה

לכו"ע לא גובה - במטלטלים כשהשומר כפר בו, ולא כתב זיל דון זכאי ואפיק לנפשך [פירוש העיקרי של רש"י].

אם השומר יכול לעכב לעצמו - ו"א שלא מוציאים ממנו, ו"א שמוציאים (ל"ק את כולו, ל"ב מחצה). וההלכה היא שמוציאים ממנו את כולו.

מתניתין

1) גב ע"פ שנים ^{עדים} **וטבח ומכר על פיהם, או על פי שנים אחרים, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** [יתבאר בגמרא שלכו"ע לא נחשב כחצי עדות].

2) גב ומכר בשבת, דווקא מכר אך טבח, פטור דקם ליה בדרכה מיניה. [אם אחד גב

ומינה שליח לטבח או למכור, יתבאר בגמרא שנחלקו תנאים: ר"מ מחייב ולרבנן (ר"ש) זה תלוי אם מעשה שבת אסור מדאורייתא או מדרבנן.]

3) גב ומכר לע"ז,

4) גב וטבח ביום הכפורים, זדונו כרת ולא מיתת ב"ד. [יתבאר לקמן (עא). שמשנה זו הולכת כר"מ שלוקה ומשלם, אך חכמים (ר"ש) פוטרים בזה.]

5) גב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו, אך אם מת אביו לפני שטבח ומכר, פטור מפני שירש בהמה זו. [יתבאר בגמרא (עב) שאפילו אם לא עמד בד"ן, שיש לו חלק בבהמה מצד הירושה, מ"מ משלם באופן יחסי לאחיו - חמשה בקר' ואפילו חמשה חצי בקר.]

6) גב וטבח ואחר כך הקדיש,

כל הנ"ל **משלם תשלומי ארבעה וחמשה.**

7) גב וטבח לרפואה או לכלבים,

8) השוחט ונמצאת טריפה,

9) השוחט חולין בעזרה,

כל אלו **משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי שמעון פוטר בשני אלו** ⁽⁹⁾ ⁽⁸⁾ [יתבאר בגמרא שגם לגבי יו"כ הוא פוטר משום שאינו לוקה ומשלם].

גמרא

דיני עדות - 'יקום דבר' ולא חצי דבר

התורה הצריכה שהעדות צריכה להיות מושלמת, 'דבר' ולא חצי דבר, ויש מחלוקת על איזה מקרה התורה התכוונה למעט חצי עדות. הגמרא דנה האם במקרה הראשון של משנתינו, שהיו שתי כיתי עדים נפרדים אחד על הגניבה ואחד על הטביחה, ועדי מכירה וטביחה צריכים לעדי גניבה, שאל"כ אין שום עדות שאומרים ששחט ומכר בהמה שלו, ובנוסף האם דין זה שנוי במחלוקת או לא.

לימא מתניתין דלא כרבי עקיבא?

[עד כאן דף ע עמוד א']

דאי ר' עקיבא האמר דבר, ולא חצי דב דתניא-

הברייתא דנה לגבי עדות חזקת ג' שנים של שדה, האם מועיל שתתקיים החזקה בצירוף שלושה כיתי עדים, שכל אחד ראה שנה אחת בלבד.

אמר רבי יוסי כשהלך אבא חלפתא אביו של רבי יוסי אצל ר' יוחנן בן נורי ללמוד תורה. ואמרי לה, רבי יוחנן בן נורי אצל אבא חלפתא, אמר לו הרי שאכלה שנה ראשונה בפני שנים, שניה בפני שנים, שלישית בפני שנים, מהו? אמר לו הרי זו חזקה.

אמר לו אף אני אומר כן, אלא שרבי עקיבא חולק בדבר, שהיה רבי עקיבא אומר דבר ולא חצי דבר.

(דחיה) אמר אביי אפילו תימא רבי עקיבא,

מי לא מודה רבי עקיבא לעניין אשה שזינתה האם הורגים אותה ע"י בשנים אומרים קידש פלוני את האשה בניסן ושנים אומרים בעל אותה איש אחר באייר, בעודה אשת איש?

דאע"ג דעדי ביאה צריכי לעדי קדושין, כיון דעדי קדושין לא צריכי לעדי ביאה, שמועילה עדותם להשוותה אשת איש ולאוסרה לכל העולם, דבר קרינא ביה, ה"נ אע"ג

דעדי טביחה צריכי לעדי גניבה, כיון דעדי גניבה לא צריכי לעדי טביחה, שעדותם מועילה לחייב כפל, דבר קרינא ביה. ^{ר"י}

^{ר"י} תוספות ד"ה לא מועוטי שנים אומרים אחד בגבה כו'. ולא דמי לשנה ראשונה בפני שנים כו' (1) דהתם ראו כל מה שהיו יכולין לראות באותה שנה (2) ורב אלפס פירש משום דהתם מהני סהדותיהו לענין פירות שאכל בשנה ראשונה שחייב לשלם אם לא ימצא יותר עדים **וטעם ראשון נראה לר"י עיקר** דתנן בפרק התקבל (גיטין דף סג): האשה שאמרה התקבל לי גיט צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה ושנים שיאמרו בפנינו קבל וקרע אלמא לא חשיב כי האי גוונא חצי דבר אע"ג דצריכי אלו לאלו דאפי' למאן דאמר שלישי נאמן כשגט בידו ולא צריכי עדי אמירה לעדי קבלה מ"מ כיון שצריך שנראה הגט בידו חצי דבר הוא אלא ע"כ משום שכל כת רואה כל מה שיכולה [לראות] באותה שעה ואתיא מתניתין [דגיטין] כרבנן: **ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.**

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא ע

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעלו נשמת
דינה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

שיטת חכמים – כיצד דורשים חצי דבר

ורבנן האי דבר ולא חצי דבר למעוטי מאי?

(תירוץ) להעיד לקטנה שכבר גדלה לגבי עונשים או לעניין שקידושיה חלים –

למעוטי אחד אומר אחד בגבה שיער ראיתי בקשרי אצבעותיה ואחד אומר אחד בכריסה.

(קושיה) האי חצי דבר היינו שיער אחד וחצי עדות הוא יש עד אחד בלבד! לא הוצרך הפסוק לכתוב זאת.

(מסקנה) אלא למעוטי: שנים אומרים אחד בגבה, ושנים אומרים אחד בכריסה,

הני אמרי קטנה היא והני אמרי קטנה היא בשיער אחד. [אך לגבי חזקה זה שונה שכולן מעידים שהיה מוחזק בה.]

[משנה] (2) גנב ומכר בשבת

הגמרא מביאה ברייתא שלא רק לגבי טביחה פטור מד' וה' אלא אפילו במכירה בשבת ישנו מקרה שמתחייב בנפשו ופטור, דקם ליה בדבריה מיניה.

(קושיה) והתניא פטור?

א. **אמר רמי בר חמא –**

כי תניא היא דפטור באומר לו לוקח לגנב **עקוץ תאינה מתאינתי**, ר"ל לקוט מהתאנים שלי וע"ז נעשה הקנין ותיקני לי גניבותיך, וכן עשה.

הגמרא מתפלאה איך חל הקנין בזה, הרי אם הגנב היה מעכב את הגניבה אצלו, הלוקח אינו יכול לתבעו בב"ד שיחזיר לו את התאנים או שיתן לו את שוויים¹⁰¹.

(קושיה) אמרי וכיון דכי תבע ליה קמן בדינא לא אמרינן 'ליה זיל שלים', דמחייב בנפשו הוא, הא מכירה נמי לאו מכירה היא.

ב. **רב פפא –**

באומר לו לוקח בשבת 'זרוק גניבותיך לחצרי ותיקני לי גניבותיך'. הלוקח קנה בכך,

ואזי זה מתחייב מיתה שזרק מרשות הרבים לרשות היחיד ואינו משלם ד' וה'.

לגבי קנין חצירו - הכלל בזה הוא שמספיק שהגניבה תיכנס באוויר מחיצותיו של חצר הלוקח, למרות שעדיין לא נח על גבי הקרקע, אך לגבי שבת - להתחייב משום הכנסה מרשות לרשות, טרם שהדבר המרק ינוח לא מתחייב. ולכן במקרה כזה שזמן הקנין והחייב מיתה אינו בבת אחת, ולא שייך קם ליה בדבריה מיניה, וחוזרת השאלה מדוע הוא פטור מד' וה'.

כמאן כר"ע דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא¹⁰²? שהוא סובר שגם לגבי איסור שבת

כשנכנס לחצר טרם שנח עבר על איסור שבת, והם בבת אחת. [מדובר שזרק בתוך אויר

המחיצות (דרך חלון או פתח) - תוס'.]

דאי כרבנן, כיון דמטיא לחצר ביתו, קנה, לענין שבת לא מחייב עד דמטיא לארעא.

(תירוץ) באומר לא תיקני לי גניבותיך עד שתנוח, ואזי באים כאחד.

א. **רבא –** חוזר לתירוץ ראשון. **אמר לעולם כרמי בר חמא.**

הוא מחלק ואומר שלמרות שאין ללוקח זכות גביה בב"ד, מ"מ כיוון שבפועל נתן לו בהמה, המכירה חלה, כמו שמוכיח לגבי אתנן – כדלהלן:

אתנן אסרה תורה ואפילו בא על אמו - ואי תבעה ליה קמן בדינא, מי אמרינן ליה

קום הב לה אתנן? הרי בא על אימו ומתחייב בנפשו, אלא אע"ג דכי קא תבעה ליה

בדינא לא אמרינן ליה זיל הב לה, כיון דכי יהיב לה הוי אתנן ואסור להקריבה, הכא

נמי אע"ג דלענין תשלומין אי תבע בדינא קמן לא אמרינן ליה זיל שלים, אפילו הכי כיון דקא מקני ליה בהכי הויא מכירה.

[עד כאן דף ע עמוד ב]

¹⁰¹ חצר שאין מקורה דרבי לא אמר קלוטה כמי שהונחה דמיא אלא ברה"י מקורה כדאמרינן בריש שבת (דף ה. ושם) דאמר ביתא דמליא דמיא אבל רבי עקיבא אית ליה אפילו ברשות הרבים שאין מקורה ובגיטין נקט רבי משום דאוקמא כשמחיצות התחתונות עודפות דלרבי עקיבא לא מצי למינקט דלדידיה אפי' בלא מחיצות כלל כמו ברה"ר אית ליה כמי שהונחה דמיא בריש שבת [קשה שלגבי קנין (גט) ר"ע מודה שצריך להגיע לאויר מחיצות, ורק לגבי שבת סובר שעולה עד הרקיע י"ל שכאן דיבר לפי הו"א בגיטין שמשווה קנין לשבת, אך למסקנה צריכים לחלק כנ"ל – מהר"ם] וס"ד דלרבי אפילו במחיצות בלא קרוי אמרינן כמאן דמליא דמיא אי נמי למאי דבעי לאוקמי כרבי איירי בחצר מקורה:

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

¹⁰² הגרע"א מקשה על רש"י שהמכירה לא חלה, ולכן לא שייך לתבעו אלא את התאנה או הבהמה.

¹⁰³ תוספות ד"ה כמאן כרבי עקיבא דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא. ואם תאמר לרבי עקיבא נמי כיון דמטא לאויר חצירו חייב לענין שבת דרשות היחיד עולה עד לרקיע ולענין קנין לא קני באויר עד דמטי לתוך המחיצות כדמוכח בגיטין בהזרק (דף עט. ושם) גבי הוא מלמעלה והיא מלמטה כיון שיצא מרשות הגג מגורשת ומוקי לה כגון שמחיצות התחתונות עודפות על העליונות וי"ל דהכא איירי שזרק לחצר דרך פתח או דרך חלון ולא מעל מחיצות החצר וא"ת ומ"ש דבגיטין נקט רבי והכא נקט רבי עקיבא וי"ל דהכא נקט רבי עקיבא משום דאיירי בסתם